

'Ik ben gered door het ziekenhuis, ik heb veel geluk gehad'

Vaccinweigeraars met spijt

Geen coronavaccin willen en vervolgens doodziek worden. Zulke patiënten treffen artsen deze weken op de ic's aan. 'Ze zijn ziek, gruwelijk ziek. Dan komt de eerlijkheid boven. Ze vertellen dan: ik ben verkeerd beïnvloed.'

Door Hessel von Piekartz en Ellen de Visser
(De Volkskrant)

Zijn vrouw had hem nog zo aangespoord het vaccin te nemen, maar Jefferson van der Heijden (43) uit Hellevoetsluis had zijn keuze gemaakt. Hij ergerde zich aan de opdringerige vaccinatieboodschap, vond de vele berichten in de media te pusherig, en dan steeds weer opnieuw die brief in de bus om toch vooral een prik te komen halen. Dat vaccin was bovendien wel erg snel ontwikkeld, wie weet wat daar allemaal in zou zitten. Trouwens: hij was jong en gezond, zo snel zou hij van corona niet ziek worden.

Totdat hij vorige week door de ambulance naar het Rotterdamse Erasmus MC moest worden gebracht: ruim veertig graden koorts, een dubbele longontsteking, hij kon niet meer praten, kreeg onmiddellijk extra zuurstof. Nu zit hij weer thuis op de bank, nog wat hoesterig en kortademig maar met een duidelijke boodschap: laat je vaccineren, kijk wat er kan gebeuren als je dat niet doet. 'Mijn ogen zijn geopend. Ik ben gered door het ziekenhuis, ik heb veel geluk gehad.' Hij heeft al zijn niet-gevaccineerde vrienden inmiddels overtuigd, vertelt hij: 'Ze hebben allemaal meteen een afspraak gemaakt. Ik wil het vaccin aan niemand opdringen, maar mensen moeten wel mijn verhaal horen. Dan zie je hoe fout het kan gaan.'

**“
Het is gelul als je denkt: ik ben gezond, ik kan het aan. Iedereen kan het krijgen. En je kunt eraan doodgaan.**

Jefferson van der Heijden
Ongevaccineerde coronapatiënt

Jefferson van der Heijden met zijn hond Boo-Boo: 'Ik wil het vaccin aan niemand opdringen, maar mensen moeten wel mijn verhaal horen. Dan zie je hoe het fout kan gaan.'

Het vaccin weigeren, daarvan de gevolgen ondervinden, en dan toegeven dat je een grote vergissing hebt gemaakt: door het hele land, van Amsterdam tot Heerlen en Rotterdam tot Den Bosch, staan artsen deze weken aan het bed van ernstig zieke patiënten die openlijk hun spijt betuigen, vertellen ze aan de Volkskrant. De verhalen zijn soms dramatisch. Internist Guy Mostard van het Zuyderland-ziekenhuis in Heerlen vertelt over een gezonde man van nog geen 50 die hem zei dat complottheorieën op internet hem helemaal gek hadden gemaakt. 'Vlak voordat hij naar de ic werd gebracht, belde hij zijn vrienden op met de boodschap: laat je alsjeblieft vaccineren.' Internist Pieter Willem

Kamphuisen van het Tergooi-ziekenhuis in Hilversum maakte mee dat een ouder echtpaar dat zich niet had laten vaccineren samen ziek werd, waarna een van beiden overleed en de ander niet naar de uitvaart kon.

Microchips en complottheorieën

Naast patiënten met een immuunstoornis, bij wie het vaccin niet aanslaat, en enkele half-gevaccineerde patiënten zijn verreweg de meeste covidpatiënten in de ziekenhuizen niet gevaccineerd, zo blijkt uit een recente peiling. Het zijn patiënten die meestal allang de kans hebben gehad om de prik te halen. Het levert in de ziekenhuizen heel wat nieuwe gespreksstof op. Artsen horen hoe nepnieuws, misinformatie, en spookverhalen van vrienden en familie de patiënten hebben weerhouden van vaccinatie.

Het zijn openhartige gesprekken, zegt Shakiba Babri, arts-assistent interne geneeskunde aan het Erasmus MC. 'Een patiënt die ik vorige week sprak was bang om covid te krijgen, maar nóg banger voor het vaccin. Hij dacht zelfs dat er misschien een microchip in verwerkt zat.'

Een andere patiënt van Babri was ervan overtuigd dat hij het vaccin niet meer nodig had omdat hij dacht dat hij toch al covid had gehad. 'Hij had eerder wat milde klachten gehad, dacht dat het corona was, maar heeft zich niet laten testen. Of hij het nou heeft gehad of niet: hij nam het vaccin niet en kwam in het ziekenhuis terecht. Het schrijnende is: hij was helemaal niet per se tegen vaccinatie. Nu heeft hij spijt dat hij niet naar een arts is gegaan voor informatie.'

In het Zuyderland-ziekenhuis noteren de artsen zelfs de beweegredenen van niet-gevaccineerde patiënten in dossiers, vertelt internist Mostard. 'Er staan allerlei aantekeningen bij: zo'n vaccin kan niet goed zijn, is te snel geproduceerd, of de patiënt dacht aan complottheorieën. Ga maar door.' Als hij patiënten vraagt naar hun beweegredenen, krijgt hij vaak een eerlijk antwoord. 'Ze draaien er niet omheen, ze zijn ziek, gruwelijk ziek. Dan zie je meestal dat de eerlijkheid en het ware gevoel naar boven komen. Ze zijn op hun kwetsbaarst en zeggen wat ze werkelijk vinden. Ze vertellen dan: ik ben verkeerd beïnvloed. Ik vind het bij ons werk horen om die waarom-vraag te stellen. Je komt erachter hoe iemand in het leven staat.'

Activistisch

Waar Nederlandse artsen zulke verhalen veelal voor zichzelf houden, vindt het relaas van spijtoptanten in het buitenland veelvuldig de weg naar het publiek. Medici proberen met de vaak angstaanjagende verhalen twijfelaars over de streep te trekken. Zo beschreef een dokter uit de Amerikaanse staat Arkansas eind vorige maand in een video op Facebook de 'spijt op de gezichten' van niet-gevaccineerde ernstig zieke covidpatiënten.

Een collega-arts uit Alabama schreef in een Facebook-post: 'Vlak voordat ze aan de beademing worden gelegd, smeken ze me om het vaccin. Dan houd ik hun hand vast en zeg ik dat het me spijt maar dat het te laat is. Als ze een paar dagen later overlijden, knuffel ik hun nabestaanden en zeg dat de beste manier om hun geliefde te herdenken is door zichzelf te laten vaccineren en iedereen aan te moedigen hetzelfde te doen.'

Nederlandse artsen kennen vergelijkbare verhalen, maar gebruiken die overtuigingstactiek nog niet. 'Wij zijn toch wat minder activistisch', zegt de Hilversumse internist Kamphuisen. Toch kan het delen van persoonlijke verhalen van spijtoptanten een goede manier zijn om weigeraars en twijfelaars te overtuigen, denkt internist Mostard van het Zuyderland-ziekenhuis. 'Besluitvormers, ministers, het RIVM, artsen: ze hebben hun verhaal al honderd keer verteld. Er is een groep die zich niks aantrekt van autoriteiten, soms zijn het mensen die in complotten geloven. Als iemand die zelf tot die groep behoort naar buiten treedt, zou dat kunnen helpen.' De spijtoptanten zelf staan daar bovendien vaak welwillend tegenover. Een paar maanden geleden zochten medewerkers van het Zuyderland-ziekenhuis zelfs mede op verzoek van een spijtoptant de media op met een foto van zwaar beschadigde longen. Na de tijdelijke prikstop van

het AstraZeneca-vaccin vanwege een zeer zeldzame bijwerking riepen de artsen in een open brief op tot een daadkrachtiger vaccinatiebeleid. De voordelen van het vaccin wegen op tegen het minimale risico op een bijwerking, luidde hun boodschap. De patiënt wiens longfoto boven de brief stond, had het vaccin vanwege alle commotie geweigerd. 'We hoorden de enorme spijt in zijn stem en zagen de wanhoop in zijn ogen', schreven de artsen. 'Het virus had hem gevelde en dat had wellicht niet gehoeven.'

Mostard, een van de ondertekenaars van de brief, herinnert zich nog hoe de patiënt in het ziekenhuis binnenkwam. 'Hij gaf duidelijk aan: breng het maar naar buiten. Laat zien wat de gevolgen zijn van mijn beslissing.'

Kwetsbaar

Hoewel verhalen van niet-gevaccineerden kunnen fungeren als wake-upcall, willen artsen hun opgenomen covidpatiënten niet in het ziekenhuisbed tot de orde roepen. De patiënten gaan tijdens hun opname door een zwaar proces: fysiek zijn ze op hun zwakst, vaak zijn ze angstig. Juist op zo'n moment moet je niet-gevaccineerde patiënten niet veroordelen, zegt internist Kamphuisen. 'We hebben altijd een zorgplicht, we behandelen ook patiënten die roken en longkanker of een hartinfarct krijgen.'

Je moet mensen nooit op hun zwakste moment wijzen op hun fouten, vindt ook Armand Girbes, hoofd van de ic-afdeling van het Amsterdamse VUmc. 'We geven kwetsbare patiënten geen trap na, dat is een heel belangrijk principe in de zorg.'

Bovendien heeft het lang niet altijd zin patiënten of hun familieleden aan te spreken. Zelfs tijdens of na een covid-opname blijven sommigen het bestaan van het virus ontkennen, zo merkt Girbes. 'Ik sprak met familieleden van een ernstig zieke covidpatiënt die volhielden dat het virus niet bestond. Ze waren ervan overtuigd dat het om een andere ziekte ging. Artsen zouden gebrainwashed zijn door het RIVM.

Misinformatie kan heel hardnekkig zijn.'

De grote invloed van complottheorieën en misinformatie laat zien dat de schuld van vaccinatie twijfels niet altijd per se bij de patiënt moet worden gelegd, zegt Girbes. 'Het is goed om naar onszelf te kijken. Hebben we wel alles gedaan om mensen over de streep te krijgen? Het is met al die nonsens die op internet de ronde doen heel makkelijk om de verkeerde informatie tot je te nemen.'

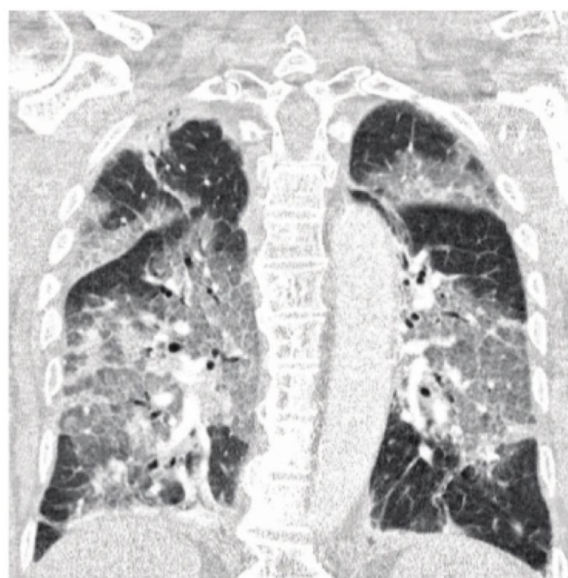
Duidelijke uitleg

Voor de niet-gevaccineerde Jefferson van der Heijden werden de werking en het nut van het vaccin pas in het ziekenhuis duidelijk uitgelegd. 'Ze namen er de tijd voor, vertelden heel duidelijk dat het vaccin niet klooit met je dna. Dat het gewoon een wapen is tegen het virus. Er zit niks engs in, ons lichaam heeft het heel hard nodig.'

Hij gaat het vaccin zelf alsnog halen. Want ook voor hem is de waarheid pijnlijk hard: had hij de prik wel gehaald, dan was zijn opname hem vrijwel zeker bespaard gebleven. 'Zelf had ik dit nooit zien aankomen en veel anderen zien dat ook niet. Maar het is gelul als je denkt: ik ben gezond, ik kan het aan. Iedereen kan het krijgen. En je kunt er gewoon aan doodgaan. Onderschat het niet.'

Voor meer lezenswaardige artikelen, klik [hier](#)

DIT IS WAT COVID MET DE LONGEN DOET: OVERAL VOCHT EN ONTSTEKINGEN

CT-scan van een coronapatiënt met een ernstige corona-infectie die in het Zuyderland-Ziekenhuis werd opgenomen. De longen, op een foto normaal gesproken zwart van kleur, zien eruit als matglas: dat duidt op vocht en vooral op ontstekingsmateriaal. De longen hebben het zo zwaar dat extra zuurstof of beademing nodig is. De scan is beschikbaar gesteld met toestemming van de patiënt. Hoe het met hem is afgelopen, wil het Limburgse ziekenhuis vanwege de privacy niet zeggen.